

CONCOURS GÉNÉRAL DES LYCÉES

—

SESSION 2019

—

COMPOSITION EN LANGUE HÉBRAÏQUE

(Classes de terminale toutes séries générales et technologiques)

Durée : 5 heures

—

L'usage du dictionnaire bilingue est autorisé

Consignes aux candidats

- Ne pas utiliser d'encre claire
- N'utiliser ni colle, ni agrafe
- Numéroté chaque page en bas à droite (numéro de page / nombre total de pages)
- Sur chaque copie, renseigner l'en-tête + l'identification du concours :

Concours / Examen : CGL

Section/Spécialité/Série : HEBRE

Epreuve : 101

Matière : HEBR

Session : 2019

השמות הפרטיים בטקסט מופיעים בגופן שָׁמֶן (caractère gras).

על לוח המודעות בכניסה לחדר האוכל תלתה **אסנת** יום אחד מודעה בכתב ידו המיוחד של **מרטין**:

הודעה למעוניינים: בכל יום רביעי בין שש לשבע בערב יתקיים במועדון החברים שיעור למתחילים בלשון אֶסְפֶּרְנְטוֹ בהדרכת **מרטין** ו'.

אספרנטו היא לשון חדשה וקלה שמטרתה לאחד את כל האנושות ולהיות לפחות שפה שנייה לכל בני אנוש. זוהי לשון בעלת דקדוק פשוט והגיוני, אין בה יוצאים מן הכלל, ואפשר להתחיל לדבר ולקרוא בה אחרי שיעורים מועטים. למעוניינים, נא להירשם בתחתית הפתק הזה.

5

שלושה רשמו את שמותיהם בשיפולי הפתק: ראשונה נרשמה **אסנת** עצמה, אחריה **צבי פרוביזור**, ואחרון היה הנער **משה ישר** מכיתה י"א של המוסד החינוכי¹. ביום רביעי דשדש **מרטין ונדנברג**, מגלגל לפניו את עגלת הילדים הישנה והחורקת שבה הניח את בלון החמצן שלו, אל מועדון החברים כדי לפתוח את שיעורי האספרנטו. **אסנת** ליוותה אותו ואחזה בעדינות בזרועו אבל הוא התנער מאחיזתה והתעקש להתקדם בכוחות עצמו. בפסיעות נגררות הלך, נעצר כפעם בפעם בעלייה מפני שנשמתו קצרה, אבל דעתו היתה נחושה והוא הגיע אל המועדון כעשר דקות לפני הזמן וישב לחכות לתלמידיו. עד בואם עישן חצי סיגריה, שאף אוויר דרך מסכת החמצן שלו, דפדף מעט בעיתוני הערב ומצא בהם רק פראות וכיעור וכן מנה גדושה של שטיפת מוח. **אסנת** מזגה לו כוס תה מן המֶחֶם שעמד בפינת המועדון ו**מרטין** הניח לרגע את כפו העבה והמחורצת על גב ידה השמאלית. ידה היתה עדינה וארוכת אצבעות ועדיין ניכר בה סימנה הבהיר של טבעת הנישואין שאותה הסירה אחרי **שבועז** עזב אותה. היא שחררה את כפה מתחת לכפו, והניחה אותה למעלה, על גב ידו. כך ישבו שניהם בשתיקה רגעים אחדים, אצבעותיה מכסות את אצבעותיו שצפורניהן הכחילו מעט ממחסור בחמצן, עד שנפתחה הדלת ו**צבי פרוביזור** נכנס ומלמל ערב טוב וישב בפינה, ליד מֶקְלֵט הרדיו, גבו מעוגל ופניו השזופים והמחורצים מורכנים אל ברכיו, וחיכה בלי לומר מאומה. **מרטין** אמר ל**צבי** מילים אחדות בשבח גן הנוי של הקיבוץ ו**אסנת** הוסיפה:

10

15

20

"אני אוהבת במיוחד את סוכות הגפנים ואת מזרקת דגי הנוי שאתה בנית ברחבת חדר האוכל. אתה עשית את קיבוץ **יקהת** למקום שנעים להתהלך בו".

צבי הודה לשניהם והוסיף ואמר שהצרה היא שיש אצלנו כמה בני נוער שמקצרים לעצמם את הדרך וחוצים דשאים אחרי ההשקאה ובכך מקלקלים את הדשאים. כשאמר זאת נכנס הנער **משה ישר** ושאל בנימוס אם השיעור פתוח רק לחברי הקיבוץ או גם לתלמידי המוסד החינוכי². **מרטין ונדנברג** אמר:

25

"אין לנו שום גְּבוּלוֹת וְהַגְּבּוּלוֹת. אנחנו בעיקרון נגד גבולות."

מרטין השתעל ופתח את השיעור בדברי הסבר קצרים: "כאשר ידברו כל בני אנוש בלשון משותפת, שוב לא תהיינה מלחמות מפני שהלשון המשותפת תמנע אי-הבנות בין יחידים וכן בין עמים." **צבי פרוביזור** העיר שהגרמנים והיהודים הגרמנים דיברו באותה שפה עצמה, וזה לא מנע את הרדיפות ואת הרצח. **משה ישר** הרים בהיסוס את ידו וכאשר נתן לו **מרטין** את רשות הדיבור ציין כי גם **קין והבל** דיברו כנראה באותה שפה. **מרטין** שאל אותו אם כך, מדוע בעצם הוא בא לכאן ללמוד לשון אספרנטו? על כך לא מיהר הנער להשיב. לבסוף התעשת ומלמל ברוח נמוכה שאולי לימוד אספרנטו יעזור לו אחר כך ללמוד לשונות אחרות.

30

¹ מוסד חינוכי: הפנימייה שבה למדו הנערים והנערות מהקיבוצים.
² במוסד החינוכי היה גם מספר קטן של תלמידים שלא באו מקיבוץ.

35 **מרטין** עישן חצי סיגריה, חרחר, השתעל עמוקות והסביר שבלשון אספרנטו יש בערך שמונת אלפים שורשים, לא יותר, ומן השורשים האלה מסתעף כל אוצר המילים הדרוש. השורשים עצמם לקוחים מן היוונית ומן השפות הלטיניות. מספר הכללים הדיקדוקיים הוא בדיוק שישה-עשר, ללא חריגים וללא יוצאים מן הכלל. לסיום השיעור הראשון, שנמשך עשרים וחמש דקות, לימד מרטין את שומעיו כיצד לבטא באספרנטו את הפסוק הראשון מספר בראשית: אן לה קומנסאו: בראשית, דיו קראסיס לה סיאקלון קאי לה טרון: ברא אלוהים את השמים ואת הארץ.

40 **צבי פרוביזור**, שהיה מתרגם לעברית בשעותיו הפנויות מיצירותיו של הסופר הפולני **איוושקביץ'**, הרהר קצת והעיר כי באמת אספרנטו נראית קלה והגיונית, וכי היא נשמעת לו קצת דומה לספרדית. **משה ישר** רשם הכול במחברת. **מרטין** אמר שהמילים העכורות הן המרעילות בכל מקום את הקשר שבין בני אדם ולכן דווקא מילים מדוייקות וצלולות הן היכולות לרפא את הקשר הזה, בתנאי שתהיינה המילים הנכונות ותיאמרנה בשפה מובנת לכל נפש. הנער **משה ישר** לא אמר מאומה, אבל בלבו חשב שהצער בעולם נולד עוד לפני המילים. כאשר השתמש **מרטין** בביטוי בלי פשרות עלה על דעתו של **משה** כי גם החלטתו של **מרטין** לעשן מדי פעם חצי סיגריה ולא סיגריה שלמה היא בעצם מין פשרה.

[אחרי השיעור ליוותה **אסנת** את **מרטין** עם עגלת הילדים שלו שעליה בלון החמצן בחזרה לביתו. הוא היה עייף מאוד, וגופו הכאיב, ונשימתו קצרה כל כך, שהחליט לוותר על חצי הסיגריה שהתכוון לעשן בערב. בקושי השתכנע לאכול מעט יוגורט ואחר כך עזרה לו **אסנת** לחלוץ את נעלייו ולהתיישב במיטתו, **שעון** על כמה כריות, לחכות לשינה שאולי תבוא. היא ניגנה לו בחלילית את נעימת השיר "בין נהר פרת ונהר חידקל" וכן את נעימת "שִׁחְקֵי שִׁחְקֵי על החלומות". אחר כך נפרדה, לקחה עמה את מגש ארוחת הערב, הניחה אותו על מדרגות המרפסת, ויצאה לטיול הערב שלה לאורך שדרת הברושים. בלילה שמעה את שיעולו מעבר למחיצה הדקה שהפרידה בין מיטתה למיטתו אבל בעודה קמה ומתעטפת בחלוק נדם השיעול ולא נשנה עד הבוקר.]

עמוס עוז, "אספרנטו", בין חברים, כתר, 2005, עמ' 152-156.

א. נא לענות בעברית על השאלות הבאות לפי הקטע:

(200-400 מילים לכל תשובה)

1. להציג ולאפיין את הדמויות ואת היחסים ביניהן.
2. **מרטין** ו**נדנברג** מציג את האספרנטו כשפה אידיאלית. מה היתרונות והחסרונות של האספרנטו? האם היא שפה אידיאלית? האם קיימת שפה אידיאלית? מהי שפה אידיאלית?
3. בקטע לומדים על השקפת העולם של **מרטין** ו**נדנברג** שחורגת מסוגיית האספרנטו. בעזרת דוגמאות מהטקסט, נא להסביר את האידיאולוגיה שלו ושל הדמויות האחרות החיות בקיבוץ.
4. **מרטין** ו**נדנברג** אומר: "כאשר ידברו כל בני אנוש בלשון משותפת, שוב לא תהיינה מלחמות מפני שהלשון המשותפת תמנע אי-הבנות בין יחידים וכן בין עמים." (שורה 27-28). נא להסביר את הטענה ולדון בה. התשובה תתבסס על דוגמאות מהנסיון שלך ו/או על ידע כללי.

ב. נא לתרגם לצרפתית את הקטע משורה 47 עד סוף הטקסט.

